

Sztaskó Richard

HA ÚGY VAN

————— újra itt vagyok a szobámban, ebben a hitehagyott, nyomorúságos lyukban, és a félhomályban ismét a folyópartról álmodom, ahogy ott fekszem savászana pózban a sziklák és uszadékfák között, mintha nem lenne holnap, a derekam és a keresztcsontom alatt homokszemcsék reccsennek, és a Nagy Helyezkedés közepette ellazított medencém kagylóhéjakat roppant ketté. Amott lejjebb egy természetes varjú peckesen sétál a fövényen, a fejem kissé megemelem, és ebből a szögből nézve talán dolmányos lehet, büszkén lépked, finomabbnál finomabb falatokat remél, de sápadt csőre ezúttal a semmibe tátog. A vízen kacsák ringatóznak, a sodrás ide-oda tereli őket, aztán hirtelen blatty-kavakkal, ahol lassul a sodrás, a barna tojók és krómzöld gácsérok lebuknak a víz alá, farral az ég felé, majd egyszerre vissza, csámcsogó vigyorgásuk irigylésre méltó.

Fülelek. A fejem fölé hajló fűzfaágak közt suttogás. Nem értem tisztán, pedig az itt és mostban, a Nagy Helyezkedés közepette tudni óhajtom a lándzsás levelek titkát. Tetenene teff, tetenene teff, ezt csattogják felettem a fűzfalevelek. Az nem lehet, hogy csupáncsak a szél játszadozik a lombok között. Muszáj megértenem ezt az ismeretlen nyelvet, tetenene teff, tetenene teff, különben örökre elveszek ebben a létlenül is leglevőbb Sohavilágban.

Mint az a horgász, aki pergetni próbál egy benyúló sziklasoron. Hiába dobál, nem lesz kapás. És nem, nem a szereléssel van a baj, hiszen a műcsali szépen veret a víz alatt, egészen megtévesztő tud lenni. De tény, az imént tűnt el egy hatalmas uszály, ki tudja, mit szállítva királykék ponyvái alatt. A folyót föl kavarta, s most a hullámok egészen kicsapnak, barátom, ebben a tajtékozó áramlásban hogyan is akadhatna természetes ön műcsalid hármashorgára? Tudhatnád jól, ilyenkor bizony egészen kijön a víz, mintha hirdetné: a folyómeder csupán opcionális, nekem senki ne mondja, merre folyjak, s mi legyen a hordalék.

Az edzés már elkezdődött. A kajakosok úgy lapátolják a vizet, mintha az életük múlna rajta. Az edző megállás nélkül hadovál és köpköd a megafonba: tartsd a tempót-figyeld az energiák áramlását-ne kap-

kodj-te magad légy a lélegzet-ha lecsapott vállal sietsz, legközelebb ne gyere-főnt a fej-ne azt nézd, hol vagy, hanem azt, ahova tartasz-húzd meg jól-egy perc teljes erővel, egy perc kienged, aztán megint egyet erővel, a forduló után ismét kiengeded-a zöld bóját jobbról kerüljük-érezd az energiák áramlását-ne csapd a vizet-forog a váll, forog a csípő-kapd föl, kapd föl-habzsolod a vizet-durrants neki-maradjon főnt a kéz, hosszan nyúljanak előre-nem dőlünk hátra, ez nem hotel-a part mellett gyere, a parthoz közel-micsinászmicsinász-úgy van, forogjon az a csípő- -

A többezer féltörtöt kagyló közül kiválasztok egyet és ceruzával beleírom a nevem (most épp tisztán emlékszem rá, minden összedobált hangzóra, nem úgy, mint legutóbb - elalvás előtt néhány pillanattal - amikor elfelejtettem), s az egymásra pakolt kövek tetejére helyezem. Ha szerencsém lesz, idáig nem jön ki a sodrás, valaki pedig megtalálja a kagylóhéjat e különös totem tetején, s talán elmélázik azon, miért érezhette olyan fontosnak ezzel a furcsán csengő névvel megáldott vándor, hogy nyomot hagyjon maga után, ebben a majd nyomtalanul eltűnő világban, egy nyomot, ami aprócska és jelentéktelen, pont annyira, mint maga a gondolat. Meglehet, mégiscsak bele kellene bújnom ebbe a mellettem heverő, végleg elhagyott csigaházba, ott végre más is történne, nem csak az, ami nekem minden egyes lélegzetvétellel együtt kibírhatatlan.

Az *Amareina Taahirah* fedélzetéről turisták integetnek, alig észrevehető, ahogyan feléjük biccentek, semmi föltűnősködés. Persze, ha ott állhatnék közöttük (vagy éppenséggel teljesen egyedül, sehol egy fülembe lélegző turistatárs a fedélzeten), én is üdvözlésre emelném a kezem minden ismeretlen előtt. Könnyű volna, hogyne: alattam a folyami vasszörny, szeli a habokat, nincs zátony, ami megállíthatná, ahogyan kell, halad előre előre kijelölt útján, a lapátkerekek odalenn a mélyben darálják a vizet, halrajokat riogatnak, s olyan hangos a hajó, hogy a szemközti parton levő kutyák csaholása ebben az életben már biztosan nem jut el a kapitány hallójáratáig.

De itt vagyok, s nem a frissen suvickolt fedélzeten, nyugágyak és napernyők között, jeges üdítővel a kezemben, nem, az én turista-létem ennél azért körülményesebb. Sokkal jobban izgat az ismeretlen nyelven suttogó fűzfalombok rejtélye, mint bármi más ezen a világon. Ég és föld között én se vagyok több egy megoldhatatlan egyenletnél, tetenene teff,

tetenene teff. Talán a próféta szavait suttogják unos-untalan? Talán nincs más, amit visszhangoztathatnának? Ennyi lenne csupán a nagy titok? Ha mégis nehéznek érezném a szívem, csöpögtessem rá két citrom levét? Igen, azt hallottam, összehúzódva talán egyszerűbb lesz.

Az egyik kagylóhéjdarab belém tapad. Élességét ott érzem, ahol éjjelente a leginkább fázom, fedetlen vesémmnél. A figyelem aztán a Nagy Helyezkedés közepette szépen elkezd befelé fordulni. Útjára engedem a létezés során fellépő testi fáradalmakat. Savászana. Hullapóz. A test ellazul, a légzés lelassul, a gondolatok jobb esetben megnyugszanak. Állítólag szorgos gyakorlással és biztos kezek iránymutatásával minden lehetséges.

Fölcsendül az Il Silenzio trombitán játszott dallama. A *Rapszódia* hozza magával bal kéz felől. Hajós temetés. Egészen gyakori ezen a folyószakaszon. A szertartás egyszerűbb nem is lehetne: a legénység egyik tagja megkongatja a lélekharangot, majd kilép az oldaldeckre, vigyázva tartja kezében a lebomló urnát, nehogy a hullámok közé billenjen, majd néhány pillanattal később óvatosan a vízre helyezi a hamvakat, a hozzátartozók a felső fedélzetre gyűlnek, s az urna vízre helyezését követően egy szál virágot dobnak a habokba, a szertartás befejezéseként természetesen igény szerint lehetőség nyílik a hajón halotti tor megrendezésére, ahol a temetési búcsúztatáson megjelentek feleleveníthetik szeretett elhunytjuk emlékeit, s mivel minden a temetkezési iroda szervezésén múlik, a hajós búcsúztatás során az urna vízbe helyezését követően a vendégek a felső fedélzetről már úgy tudnak visszatérni a hajó belső fedélzetére – ami télen fűtött és fedett, nyáron pedig klimatizált –, hogy ott terített asztal és büfé várja őket egy fojtott hangulatú, mélabús beszélgetésre.

De az itt és mostban nincs esély a méltóságteljes megemlékezésre, mert a trombitaszót elnyomja egy hirtelen fölberregő zaj: egy kétütemű, közel hatszáz köbcentis, kéthengeres motort próbálgatnak a túlparton, egyre kétségbeejtőbb igyekezettel. Bármire is figyelni ebben a hangzavarban szinte lehetetlen: a suttogó lándzsalevelek titka kísért, az egymást érő hullámok roppanása és a kagylóhéjak recsegése a kavicsos homokban szemernyit sem tompul. Csak vergődni bírok ebben a lehetetlen koordináta-rendszerben. A megafonba köpködő edző ideges és feszült, de pár óra múlva, amikor eljön az este, bedobja kabinjában a gyomorkeserűt, hozzá kimért, lassú mozdulatokkal kukoricadarás

sört kortyol, és nagy magányában elhibázott életének keserédes perceire gondol, és nem is sejtí, hogy az a kényelmetlen érzés, ami tudatának porlepte polcán moco rog és kisugárzik a tarkójára, az a lelkiismeret, hiszen mindenkit sikeresen elmart maga mellől a hatalmasnak tetsző szeretetigényével. A lüktető szél továbbra is irgalom nélkül szórja élém a szavait: mivanmitakarsz-haladjál-ne nézelődj, ez nem a Tretyakov-így semmire se viszed-ne csapkodd a vizet-húzódj ki a part mellé-hányszor mondjam, a kezed járjon-a légzésedre figyelj-te vagy a középpont, erre koncentrálj-légy magad, minden mást ki kell zárnod-azt úgy nem kéne-te most szórakozol velem, mi ez a testtartás, a hátadat nehogy begörbítsd nekem-forogjon az a váll, forogjon az a váll-nem hallod, előre nézz, figyelj azt a pontot, ahová érkezel-a bójára ügyelj, ne dőlj rá a kanyarodásnál, jobbról kerülöd-visszafele húzzátok meg-micsinász, azt mondtam, húzzátok meg, úgyvanezaz-még kétszer tizenöt, aztán kienged-úgyvan-ügyesen, ügyesen-érezned kell-a légzésedre ügyelj-forogjon az a váll- te meg mi a fenét csinász-ne úgy, hanem így-hányszor mondjam még, a kapálózás nem pálya-forogjon az a váll, forogjon-a légzésedre ügyelj-ne csapd a vizet, nem a strandon vagy-ezaz, húzd meg jól, húzd meg a végét-még kettő, aztán kienged-igen, igen- -

Ha úgy van, boldogan leszek szikladarab, ami lesüllyed a folyómeder aljára. Hitehagyott, nyomorúságos szobámban elképzelem magamat odalent a mélyben: beágyazva heverek, kitarok a sodrás ellen. Egy nap majd üregemben folyami rákok találhatnak otthonra, megpihennek, s aprócska halaknak leszek menedék. Többé nem lesz előttem ismeretlen a hideg és meleg áramlatok váltakozása. Sziklaüregemben az is meglelheti a boldogságot, aki sűrű könnyeitől nem láthatott semmit sem a víz alatt. És odafönt, ahol a folyó morajló hullámai elcsendesedve a part felé nyújtóznak, senkit sem fog érdekelni létezésem _____